

Seat No. : _____

NG-143

November-2018

M.A., Sem.-III

504-EA : Sanskrit

(મત્સ્ય એવં અગ્નિ-૧-૧૬)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) નીચેના શ્લોકોનું વિવરણ સહિત અનુવાદ કરો : (ગમે તે બે) 14

Translate the following verse with descriptions : (any two)

- (1) સંવર્તો भीमनादश्च द्रोणदण्डो बलाहकः ।
વિદ્યુત્પાકઃ શોણસ્તુ સપ્તૈતે લયવારિદાઃ ॥
- (2) तपश्चार प्रथमममराणां पितामहः ।
આવિર્ભૂતાસ્તતો વેદાઃ સાઙ્ગોપાઙ્ગપદક્રમાઃ ॥
- (3) यथा भुजङ्गाः सर्पाणामाकाशं विश्वपक्षिणाम् ।
વિદન્તિ માર્ગ દિવ્યાનાં દિવ્યા એવ ન માનવાઃ ॥
- (4) ज्योतिष्मन्तस्तु ये देवा व्यापकाः सर्वतो दिशम् ।
વસવસ્તે સમાખ્યાસ્તાસ્તેષાં સર્ગ નિબોધત ॥

(B) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર) 4

Answer the following questions in brief : (any four)

- (1) સરસ્વતી અને નર્મદા નદી કેવી રીતે મનુષ્યોને પવિત્ર કરે છે ?
How does Saraswati and Narmada river sanctify humans ?
- (2) વસુઓ કેટલા છે ? કયા-કયા ?
How many Vasu's are there ? What they are ?
- (3) ઈલાને મેળવવા દ્વિજરૂપ કોણે ધારણ કર્યું ?
Who took the Dvijarūpa to get Ela ?
- (4) સૂર્યવંશનો સ્થાપક કોણ છે ?
Who is the founder of Suryavansh ?

(5) મૈનાકનો મોટોભાઈ કોણ હતો ?

Who was the eldest brother of Mainak ?

(6) અચ્છોદ સરોવરનું નિર્માણ કોણે કર્યું ?

Who has created the Acchōda lake ?

2. (A) નીચેના શ્લોકોનું વિવરણ સહિત અનુવાદ કરો : (ગમે તે બે)

14

Translate the following verse with descriptions : (any two)

(1) पूर्वो मनुस्तु चक्षाम न यमः क्रोधमूर्छितः ।

संतर्जयामास तदा पादमुद्गम्य दक्षिणम् ॥

(2) समयः शंभुदयिताकृतः शरवणे पुरा ।

यः पुमान्प्रविशेदत्र स नारीत्वमवाप्स्यति ॥

(3) एवमुक्तोऽब्रवीदक्षः केषु केषु मयानघे ।

तीर्थेषु च त्वं द्रष्टव्या स्तोतव्या कैश्च नामभिः ॥

(4) धनर्गृहीत्वाऽजगवं पुरारीर्जगाम भूतेश्वरसिद्धजुष्टः ।

युद्धाय सोमेन विशेषदीप्ततृतीयनेत्रानलभीमवक्त्र ॥

અથવા/OR

નીચેની પંક્તિના આધારે ટૂંકનોંધ લખો :

Write a brief note based on the following line :

(1) तातुत्पादय पुनर्योगात्सवरा मोक्षमेष्यसि ।

(2) विष्णोः प्रसादेवेन्द्रो ददावर्धासनं तदा ।

(B) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર)

4

Answer the following questions in brief : (any four)

(1) त्रिशंकु कोने कहेवाय ?

Who is called trisāṅku ?

(2) अग्निहोत्री कोने कहेवाय ?

Who is called Agnihōtrī ?

(3) वराह नामना कल्पमां ભગવાને કયો અવતાર ધારણ કર્યો ?

What incarnation did God take in the name of Varāha ?

(4) અદિતિના ગર્ભમાં ભગવાન વિષ્ણુ કયા સ્વરૂપે અવતર્યા ?

In what form is Lord Vishnu in the womb of Aditi ?

- (5) પરશુરામ કોને પૃથ્વી સોંપીને મહેન્દ્ર પર્વત ઉપર ગયાં ?
Who gave Paraśurāma the Earth and went to the Mahēndra hill ?
- (6) રામરાજ્યાભિષેકના સમર્થનમાં વસિષ્ઠમુનિ સાથે કેટલાં મંત્રીઓ હતાં ?
How many ministers were with Vasiṣṭhamuni in support of Rāmarājyābhiṣēkanām ?

3. (A) મત્સ્યપુરાણના આધારે સૃષ્ટિ ઉત્પત્તિ વિષયક વિવિધ મતોની ચર્ચા કરો. 14
Discuss various opinion for creation of Genesis on the basis of Matsyapurāṇa.

અથવા/OR

મત્સ્યપુરાણમાં આવતા વ્રતો અને પ્રાયશ્ચિત વિધાનો વિષે નોંધ લખો.

Write a note about vows and Prāyaścita according to Matsyapurāṇa.

- (B) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ત્રણ) 3

Answer the following questions in brief : (any **three**)

- (1) દશરથ રાજાના દેહનો અગ્નિસંસ્કાર ક્યાં કરવામાં આવ્યો ?
Where was the body of Daśaratha cremated ?
- (2) ભારતાખ્યાન કયા અધ્યાયમાં આવે છે ?
What chapter does Bhārataṁkhyāna come in ?
- (3) અગ્નિપુરાણના વક્તા કોણ છે ?
Who is the speaker of Agnipurāṇa ?
- (4) યયાતિચરિત કયા વંશ વર્ણનમાં સમાવિષ્ટ છે ?
Yayāticarita is included in which descent description ?
- (5) બુદ્ધાવતારનું વર્ણન કયા અધ્યાયમાં આવે છે ?
In which chapter the description of Bud'dhāvatāra comes ?

4. (A) નોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14

Write a note : (any **two**)

- (1) અગ્નિપુરાણના આધારે વામાનવતાર
Vāmānavatara according to Agnipurāṇa.
- (2) અગ્નિપુરાણમાં ભરતાખ્યાન.
Bharataṁkhyāna in Agnipurāṇa.
- (3) પરશુરામ વૃત્તાંત
Paraśurāma script

(B) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે ત્રણ)

3

Answer the following questions in brief : (any **three**)

(1) પ્રોક્તવાક્ષય કોને કહેવામાં આવે છે ?

Who is called Prōktavāñmaya ?

(2) મત્સ્યપુરાણમાં કેટલાં કલ્પોની વાત કરવામાં આવી છે ?

How many Kalp have been talked in the Matsyapurāṇa ?

(3) પ્રતિસર્ગનાં પ્રકાર કેટલાં છે ? નામ આપો.

What are the types of Pratisarganām ? Name it.

(4) દીર્ઘસંહિતા કોનું નામ છે ?

Whose name is Dīrghasanhitā ?

(5) ‘સર્ગ’નો અર્થ પુરાણના સંદર્ભમાં આપો.

Give the meaning of ‘Sarga’ in the context of Purāṇa.

Seat No. : _____

NG-143

November-2018

M.A., Sem.-III

504-EB : Sanskrit

સિ. કૌ. (રામ-હરિ-ભાનુ)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) નીચેના ગમે તે બે સૂત્રોને સોદાહરણ સમજાવો : 14
નિમ્નલિખિતેષુ દ્વે સૂત્રે સોદાહરણમ્ વ્યાખ્યાયત્ :
(1) અર્થવદધાતુરપ્રત્યયઃ પ્રાતિપદિકમ્ ।
(2) પ્રથમયોઃ પૂર્વસવર્ણે ।
(3) ટાહસિહસામિનાત્સ્યાઃ ।
(4) જસિ ચ ।
- (B) સંક્ષેપમાં ઉત્તર આપો : 4
સંક્ષેપતઃ ઉત્તરમ્ લિખત ।
(1) વિભક્તિ સંજ્ઞા કરનારું સૂત્ર કયું છે ?
(2) પંચમી એકવચનનો મૂળ પ્રત્યય કયો છે ?
(3) પ્રતિપદિકસંજ્ઞા કોની થાય છે ?
(4) રામ+ઔ અહીં સન્ધિ થઈને કયું રૂપ સંપન્ન થાય છે ?
2. (A) નીચેના પ્રયોગોમાંથી ગમે તે બેની રૂપસિદ્ધિ પ્રક્રિયા સમજાવો : 14
અધોલિખિતેષુ પ્રયોગદ્વયસ્ય રૂપસિદ્ધિપ્રક્રિયા લેખનીયા :
(1) રામઃ ।
(2) રામાય ।
(3) હરી ।
(4) ભાનુભિઃ ।

(B) નીચેના પ્રશ્નોના સંક્ષેપમાં ઉત્તર આપો :

4

અધોલિખિતાનામ્ પ્રશ્નામ્ ઉત્તરાણિ સંક્ષેપતઃ લિખત :

- (1) હરિ નું પંચમી એકવચન રૂપ શું થાય છે ?
- (2) રામસ્ય । માં ડૂસના સ્થાનમાં કયો આદેશ થાય છે ?
- (3) શસ્ પ્રત્યયમાં આવેલા સ્ના સ્થાનમાં ન આદેશ કયા લિંગમાં થાય છે ?
- (4) અમ્ પ્રત્યય કઈ વિભક્તિ અને વચનનો છે ?

3. (A) સુબન્તની રૂપસિદ્ધિ પ્રક્રિયાના તબક્કા સોદાહરણ સમજાવો.

14

સુબન્તપદસ્ય સિદ્ધિપ્રક્રિયાયાઃ સોપાનાનિ સોદાહરણમ્ લેખનીયાનિ ।

અથવા/OR

પ્રાતિપદિકસંજ્ઞા ના ફળ તરીકે પ્રાપ્ત થતા એકવીસ (21) પ્રત્યયો લખી, અકારાન્ત પુલ્લિંગના એકવચનના રૂપોમાં તેમના સ્થાને થતા આદેશોને સોદાહરણ સમજાવો.

પ્રાતિપદિકસંજ્ઞાયાઃ ફલત્વેન પ્રાપ્યમાણાઃ યે એકવંશતિઃ પ્રત્યયાઃ સન્તિ, તાન્ વિલિખ્ય અકારાન્તપુલ્લિંગસ્ય એકવચનરૂપેષુ જાયમાનાન્ આદેશાન્ સોદાહરણં લિખત ।

(B) ટૂંકમાં જવાબો લખો :

3

- (1) સુ પ્રત્યયમાં ઈત્સંજ્ઞા કોની થાય છે ?
- (2) રામેષુમાં ષત્વ વિધિ કયા સૂત્રથી થાય છે ?
- (3) એકવચનનો પ્રત્યય કયારે થાય છે ?

4. (A) ધ્વનિ અને સ્ફોટનું સ્વરૂપ સમજાવો.

14

ધ્વનસ્ફોટયોઃ સ્વરૂપં વિવૃણુત ।

અથવા/OR

સ્ફોટના ગમે તે ચાર પ્રકારો જણાવી તેમનો સ્વરૂપબોધ કરાવો.

સ્ફોટસ્ય યથેષ્ટં ચતુર્પ્રકારાન્ વિલિખ્ય તેષાં સ્વરૂપબોધં કારયત ।

(B) નીચેના પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો :

3

- (1) સ્ફોટ શબ્દ કયા ધાતુ ઉપરથી બન્યો છે ?
 - (2) નાદ કોને કહે છે ?
 - (3) શબ્દબ્રહ્મનનું ભર્તૃહરિએ આપેલું કોઈ એક વિશેષણ લખો.
-

